

POZYTYWIZM

Literatura

B. PRUS

„LALKA”

Utwór został wydany po raz pierwszy w 1890 roku. Akcja książki rozgrywa się w Warszawie w latach 1878-1879 XIX wieku. „Pamiętnik Rzeckiego” odnosi do wydarzeń z czasów Wiosny Ludów w 1848 roku oraz młodości Wokulskiego.

Stanisław Wokulski - pochodzi ze zubożałej rodziny szlacheckiej, łączy w sobie elementy romantyka i pozytywisty;

- jako romantyk na świat patrzył przez pryzmat czytanej literatury, wyidealizował postać ukochanej, był osamotniony, miał duszę buntownika, z powodu nieszczęśliwej miłości do Izabeli podjął próbę samobójczą
- jako pozytywista realizował hasła scjentyzmu, pracy u podstaw, pracy organicznej, emancypacji kobiet i asymilacji Żydów

B. PRUS

„LALKA”

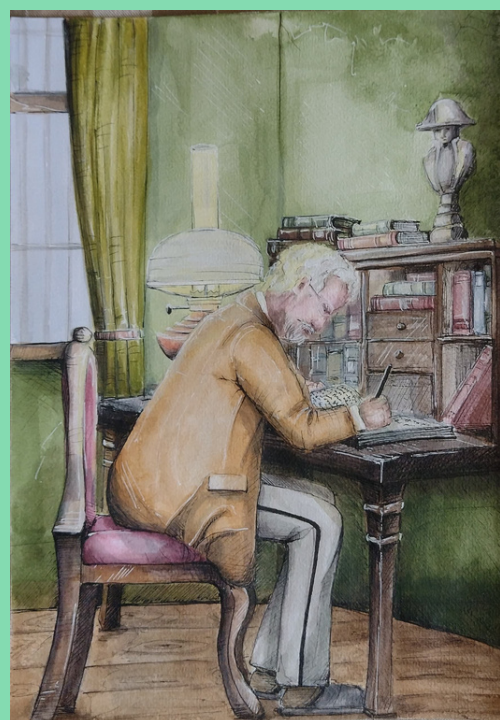
Izabela Łęcka -

jest młodą, piękną arystokratką. Kiedy jej ojciec popada w tarapaty finansowe, jej celem jest znalezienie bogatego męża, pochodzącego z arystokratycznego rodu. Bywa oziębła i egoistyczna, zdaje sobie sprawę ze swej urody i kokietuje mężczyzn. Jest ofiarą czasów i grupy społecznej, z której się wywodzi.

Ignacy Rzecki -

jest przyjacielem Wokulskiego, pomaga mu, gdy ten wraca z Rosji, gdzie został zesłany za udział w powstaniu styczniowym. Żyje skromnie, zajmuje się sklepem, głosi kult Napoleona.

B. PRUS

„LALKA”

„Lalka” jako powieść realistyczna

Utwór prezentuje szeroką panoramę społeczeństwa polskiego: arystokrację, mieszczaństwo, inteligencję oraz biedotę. W sposób realistyczny ukazuje życie codzienne mieszkańców Warszawy oraz relacje i problemy społeczne.

„Lalka” jako powieść o straconych złudzeniach

W powieści występują trzej idealisci, których marzenia pozostały w sferze pragnień. Upadły zarówno idee romantyczne jak i pozytywistyczne.

- Wokulski - idealista romantyczny i pozytywistyczny (wierzy w idealną miłość, patriota, głosi kult nauki)
- Ochocki - idealista pozytywistyczny (poświęca się nauce)
- Rzecki - idealista romantyczny (żyje kultem Napoleona)

H. SIENKIEWICZ

„POTOP”

Powieść historyczna nawiązująca do wydarzeń związanych z potopem szwedzkim w XVII wieku.

Utwór powstał „ku pokrzepieniu serc”. Autor chciał pokazać rodakom, że Polska już znajdowała się w trudnej sytuacji, a mimo to wyszła z opresji zwycięską ręką.

Akcja utworu toczy się w trudnym dla ojczyzny momencie, a stosunek bohaterów do kwestii patriotycznych, stał się dla Sienkiewicza kryterium oceny postaci. Krytycy zostali poddani zdrajcy, którzy dla celów własnych współpracowali z wrogiem.

Idealizowani byli zaś ci, którzy charakteryzowali się odwagą i oddaniem w walce o ukochany kraj. Momentem zwrotnym okazała się obrona Jasnej Góry (autor zmienił przebieg wydarzeń).

H. SIENKIEWICZ

„POTOP”

Andrzej Kmicic - bohater dynamiczny. Z zabijaki, awanturnika i warchoła staje się patriotą, walczącym o ojczyznę i odzyskanie dobrego imienia. Wie, że jeśli nie naprawi wyrządzonych przez siebie krzywd, Oleńka nie zgodzi się zostać jego żoną. Jako Babinicz wziął udział w obronie Jasnej Góry, bitwie pod Prostkami i uratował życie króla Jana Kazimierza.

Oleńka Billewiczówna - według testamentu jej dziadka miała zostać żoną Andrzeja Kmicica, w którym zakochała się, gdy ten przybył do Wodoktów. Jako patriotka, nie może zaakceptować, że Kmicic współpracował z Januszem Radziwiłłem - zdrajcą ojczyzny.

E. ORZESZKOWA

„GLORIA VICTIS”

Nowela przedstawia epizod walki z powstania styczniowego. Utwór jest hołdem złożonym powstańcom, którzy oddali życie za ojczyznę i nie zostali docenieni. Tytuł oznacza „chwała zwyciężonym”.

Bitwa rozegrała się w lasach na Polesiu litewskim, niewielkim oddziałem dowodził Romuald Traugutt. W walce wzięli udział Jagmin i Maryś Tarłowski. Obaj zginęli, niczym męczennicy, a świadectwem ich męstwa była jedynie bezimienna mogiła.

Romuald Traugutt - dowódca oddziału, ukazany jako mitologiczny wódz Leonidas.

Jagmin- przyjaciel Marysia, gotowy oddać za niego życie. Przedstawiony jako odważny i waleczny Herakles.

Maryś Tarłowski - niepozorny chłopiec, interesujący się nauką i przyrodą, zupełnie nie pasuje na żołnierza, a jednak ratuje życie Trauguttowi.

F. DOSTOJEWSKI

„ZBRODNIA I KARA”

Utwór powstawał w latach 1865-1866, a akcja tej powieści psychologicznej toczy się w Petersburgu.

Głównym tematem utworu jest analiza przeżyć wewnętrznych mordercy. Rodion zabił starą lichwiarkę Alonę Iwanowną i jej przyrodną siostrę. Zbrodnia miała być czynem usprawiedliwionym moralnie, miała przynieść dobro ogółu, ale eksperyment nie powiódł się. Zbrodniarz prowadził wewnętrzną walkę, stracił kontrolę nad samym sobą, okazał się słaby. Nie poradził sobie ze zbrodnią i obalił teorię nadczłowieka, którą sam stworzył.

F. DOSTOJEWSKI

„ZBRODNIA I KARA”

Rodion Romanowicz Raskolnikow - miał 23 lata, z powodów finansowych musiał zrezygnować ze studiów prawniczych. Mocno kochał swoją matkę i siostrę. Był ateistą, który dzielił ludzi na lepszych i gorszych. Podejmując decyzje o zabiciu lichwiarki, chciał sprawdzić, do której grupy należy. Nie poradził sobie z czynem,

którego się dopuścił, popadł w chorobę (tracił przytomność, miał poczucie ciągłego zagrożenia i lęku).

W rozmowie z Sonią wyjawiał, że tak naprawdę zabił samego siebie i okazał się zwykłym człowiekiem. Dzięki Sonii - skromnej

i mocno wierzącej w Boga dziewczynie, przyznał się do winy, zrozumiał że tylko Bóg może decydować o ludzkim życiu.

